

Analys av brottskategorin penningtvätt

Ärenden som inkommit till polisområde Östergötland
år 2024 från 1 januari till sista veckan i april

Utkast, ver 2.0

Stefan Holgersson

BF-samordnare

Polisområde Östergötland

Innehållsförteckning

1. Analys av brottskategorin penningtvätt	4
2. Åtgärder	5
2.1 Ökad kvalitet på brottskodningen	5
2.2 Bevaka inkomna anmälningar.....	5
2.3 Informera misstänkta personer om pågående brottsutredning.....	5
2.4 En påverkan att externa aktörer försvårar bedrägerier	5
2.5 Samverkan för att förbättra företags och andra organisationers rutiner	5

1. Analys av brottskategorin penningtvätt

I Lag (2014:307) om straff för penningbrott anges att:

”För penningtvättbrott döms, om åtgärden syftar till att dölja att pengar eller annan egendom härrör från brott eller brottslig verksamhet eller till att främja möjligheterna för någon att tillgodogöra sig egendomen eller dess värde”¹

De bedrägeriärenden som resulterade i att ett brott redovisades till åklagare handlade i de flesta fall om penningbrott. Bedrägeribrotten lades ned utan att nya separata anmälningar upprättades för brotten penningbrott. Av 100 slumpmässigt utvalda ärenden med brottskoden penningbrott hade dock 6 ärenden upprättats med hänvisning till ett bedrägeriärende. 13 av de 100 slumpmässigt utvalda penningtvättsärendena handlade om att person haft kontanter på sig som misstänkts härröra sig från brott.

78 av de 100 slumpmässigt utvalda penningtvättsärendena borde ha kodats som ett bedrägeribrott. År 2023 anmäldes 3855 stycken penningtvättbrott². Det betyder att drygt 3000 fler brott som anmäldes under år 2023 borde ha kodats som ett bedrägeribrott. I diagrammet nedan redovisas vilken typ av ärenden som fick brottskoden penningbrott.

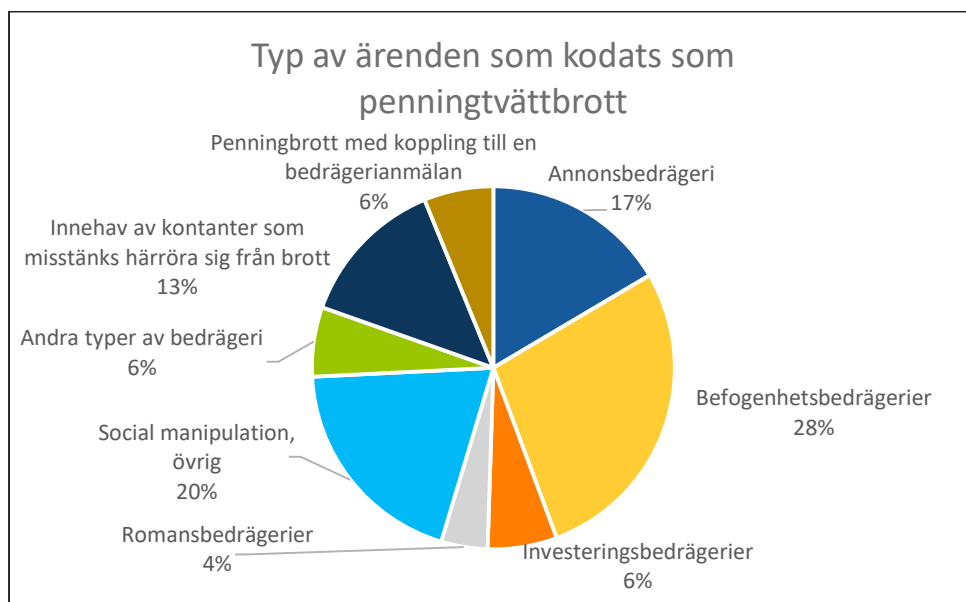

Diagram 1. Typ av bedrägeriärenden som har kodats som penningtvättbrott (n=100).

Exakt liknande fallbeskrivningar har ofta kodats som en viss typ av bedrägeribrott, men ibland som ett penningtvättbrott. Exempelvis var det tolv ärenden som borde ha brottskodats som social manipulation (övrig) genom att det skickats ett sms som gav sken av att en målsägandes dotter eller son var i behov av pengar.

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2014307-om-straff-for-penningtvattsbrott_sfs-2014-307/

² https://bra.se/download/18.7fd8fd90191e4ea274f264d8/1727352477162/Statistikrapport_anmalda_2023.pdf

2. Åtgärder

2.1 Ökad kvalitet på brottskodningen

Säkerställ en ökad kvalitet på brottskodningen i samband med anmälningsupptagning som inte är kopplat till behovet av att se över brottskategorierna för bedrägeribrott.

2.2 Bevaka inkomna anmälningar

Ha en kontinuerlig bevakning av inkomna anmälningar för att lokalisera olika typer av bedrägeribrott som kan bli föremål för olika proaktiva och brottsförebyggande aktiviteter (se bl.a. 2.3, 2.4 och 2.5).

2.3 Informera misstänkta personer om pågående brottsutredning

I de fall samma personer återkommer som misstänkta för penningtvättbrott kopplat till bedrägerier tillämpa det arbetssätt som utvecklats i bedrägerienheten i Norrköping där kontakt tas per telefon med dessa misstänkta, vilket gör att de får klart för sig att det pågår en brottsutredning mot dem.

2.4 En påverkan att externa aktörer försvårar bedrägerier

Arbeta för att det snabbt ska gå att ta bort möjligheten att använda Swish för att föra över pengar till vissa telefonnummer som förekommer i misstänkta penningtvättbrott kopplat till bedrägerier. Detta skulle kunna ske utan att begränsa möjligheten att betala med Swish från dessa telefonnummer, vilket gör intrånget mindre allvarligt. En sådan åtgärd skulle kunna kombineras med information om att det finns en risk att i förlängningen bli av med BankId och skulle kunna förstärka effekten av den aktivitet som beskrivs i punkt 2.3 ovan där misstänkta blir upplysta om att det pågår en utredning mot dem. I de fall gärningsmän fortsätter med bedrägeribrottslighet bör de bli av med sitt BankId. Erfarenheter från bedrägerienheten i Norrköping pekar på att ett sådant tillvägagångssätt för närvarande är svårt att få till stånd och det finns ett behov av att trycka på de aktiviteter som pågår på nationell nivå som ska göra detta möjligt.

2.5 Samverkan för att förbättra företags och andra organisationers rutiner

Polisområde Östergötland kan inom ramen för Östergötland tillsammans mot brott (ÖTMB) involvera branschorganisationer för att förebygga vissa typer av de bedrägerier. Genom att bevaka inkomna anmälningar (se punkt 2.2) kan aktuella tillvägagångssätt lokaliseras som företagare kan få information om för att anpassa sina rutiner för att motverka denna typ av bedrägerier.